

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2014/2015**

**FORMUŁA OD 2015
(„NOWA MATURA”)**

**JĘZYK BIAŁORUSKI
POZIOM PODSTAWOWY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MOB-P1**

MAJ 2015

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Заданне 1.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10. Zdający odczytuje znaczenie wyrazów.

Przykładowe rozwiązanie

дэбютант
сёлета

Schemat punktowania

1 p. – za wskazanie dwóch wyrazów.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Заданне 1.2. (0–1)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10. Zdający odczytuje znaczenie wyrazów.
--	--

Przykładowe rozwiązanie

адлюстраванне
прэзентацыя

Schemat punktowania

1 p. – za podanie dwóch rzeczowników.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Заданне 1.3. (0–1)

III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym lub etnicznym.	3.19. Zdający stosuje poprawne formy odmiany liczebników (wymaganie z III etapu kształcenia).
---	---

Przykładowe rozwiązanie

праз дзевятнаццаць гадоў
падчас пяці фестывальных дзён

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne napisanie dwóch liczebników.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Заданне 1.4. (0–1)

III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym lub etnicznym.	3.11. Zdający rozpoznaje i dobiera synonimy (wymaganie z III etapu kształcenia).
---	--

Przykładowe rozwiązanie

імгла
непаўторны

Schemat punktowania

- 1 p. – za podanie dwóch synonimów.
0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Заданне 1.5. (0–1)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.12. Zdający odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych, uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.
--	--

Rozwiązanie

a)

Schemat punktowania

- 1 p. – za wskazanie poprawnej odpowiedzi.
0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Заданне 2.1. (0–3)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.11. Zdający dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego (wyróżniając kluczowe pojęcia, twierdzenia i sposób ich uzasadnienia).
--	---

Przykładowe rozwiązanie

1. Мэты арганізатараў фестывалю.
2. Роля і значэнне беларускіх выканаўцаў.
3. БАСовішча – фестываль без межаў.

Schemat punktowania

- 3 p. – za podanie trzech punktów planu.
2 p. – za podanie dwóch punktów planu.
1 p. – za podanie jednego punktu planu.
0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Заданне 2.2. (0–2)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.3. Zdający zna pojęcia stylu, rozpoznaje styl potoczny oraz stylizację językową (wymaganie z III etapu kształcenia). 2.10. Zdający odczytuje znaczenie wyrazów (wymaganie z IV etapu kształcenia).
--	---

Przykładowe rozwiązanie

Дзерці глотку – крычаць вельмі голасна.
Стыль: размоўны, гутарковы

Schemat punktowania

2 p. – za wyjaśnienie sformułowania i określenie stylu.

1 p. – za wyjaśnienie sformułowania lub określenie stylu.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Заданне 2.3. (0–2)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym lub etnicznym.	2.9. Zdający hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (wymaganie z III etapu kształcenia). 3.14. Zdający stosuje poprawnie różne rodzaje wypowiedzeń we własnych tekstach; dostosowuje szyk wyrazów i wypowiedzeń składowych do wagi, jaką nadaje przekazywanym informacjom (wymaganie z III etapu kształcenia). 2.10. Zdający odczytuje sens tekstu (wymaganie z IV etapu kształcenia.)
---	--

Przykładowe rozwiązanie

На маю думку, самай важнай прычынай арганізавання фестывалю з’яўляецца інтэграцыя беларускага асяроддзя – беларусаў з Беларусі і беларускай меншасці ў Польшчы. Дзякуючы музыцы, магчымасці сустрэцца, паразмаўляць, знікаюць межы паміж людзьмі.

Schemat punktowania

2 p. – za podanie poprawnej informacji i jej uzasadnienia.

1 p. – za podanie poprawnej informacji.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Заданне 2.4. (0–1)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.11. Zdający dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego (wyróżniając kluczowe pojęcia, twierdzenia i sposób ich uzasadnienia).
--	---

Rozwiązanie

1. фальш

2. фальш

Schemat punktowania

1 p. – za podanie dwóch poprawnych odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Заданне 3

Тэма 1. Ці мова з'яўляецца скарбам нацыі? Абмяркуй праблему і абгрунтуй свой погляд, спасылаючыся на ніжэй пададзены фрагмент тэксту Францішка Багушэвіча *Прадмова да Дудкі беларускай* і цэлага твора. Твая праца павінна налічваць не менш чым 250 слоў.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. III. Tworzenie wypowiedzi. IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: 1.1. zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej i przynależności do wspólnoty europejskiej oraz światowej; 1.2. rozpoznaje wartości narodowe związane z własnym dziedzictwem kulturowym, np.: ojczyzna, mała ojczyzna, społeczność, naród, społeczeństwo, obywatelstwo; 3.1. sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (wymaganie z III etapu kształcenia); 3.1. tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2. tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3.4. stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; 4.7. określa problematykę utworu (wymaganie z III etapu kształcenia); 4.5. rozpoznaje treści symboliczne utworu; 4.10. rozpoznaje sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego.

Kryteria oceny rozprawki

A	Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu	B	Uzasadnienie stanowiska	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamyśl kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
6	Stanowisko jest adekwatne do problemu podanego w poleceniu	12	Uzasadnienie trafne, szerokie i pogłębione	2	Brak błędów rzeczowych	4	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	3	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieeliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieeliczne błędy nierażące
		9	Uzasadnienie trafne i szerokie												
3	Stanowisko jest częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu	6	Uzasadnienie trafne, ale wąskie	1	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	2	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczące zaburzenia spójności	1	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierażące lub nieeliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieeliczne błędy rażące
		4	Uzasadnienie częściowe												
0	Stanowisko jest nieadekwatne lub brak stanowiska	0	Brak uzasadnienia stanowiska	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia

A. Sformułowanie stanowiska (np. w postaci tezy lub hipotezy). Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować stanowisko będące rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą rozwiązania problemu**.

Adekwatność to odpowiedniość (zgodność, współmierność) **stanowiska i problemu** (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować postawę ambiwalentną wobec istoty problemu).

Stanowisko będące częściowo udaną próbą rozwiązania problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub niepełnego zrozumienia tekstu.

Wypowiedź argumentacyjna, w której brak stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśli niezwiązane z poleceniem.

Sformułowanie stanowiska nie musi stanowić wyodrębnionej części rozprawki.

B. Uzasadnienie stanowiska. Uzasadnienie jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie i czy jest pogłębione**.

Uzasadnienie nie musi być graficznie wyodrębnioną częścią rozprawki.

Uzasadnienie **trafne** zawiera logicznie poprawne argumenty (czyli stwierdzenia poparte przykładami) za przyjętym rozwiązaniem problemu.

Szerokość uzasadnienia ocenia się na podstawie tego, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu.

Uzasadnienie jest **szerokie**, jeśli zdający trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu.

Uzasadnienie jest wąskie, jeśli zdający trafnie odniósł się tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu (np. nie odniósł się do podanego w zadaniu tekstu lub nie przywołał innego tekstu kultury).

Uzasadnienie **pogłębione** to uzasadnienie, w którym zdający **wnikliwie** odniósł się w rozwinięciu do **wszystkich elementów** polecenia.

Uzasadnienie jest **częściowe**, jeżeli (a) niektórych argumentów nie można uznać za logicznie poprawne wobec przyjętego stanowiska lub (b) niektóre argumenty są niepoparte przykładami, lub (c) niektóre argumenty są wzajemnie sprzeczne.

Wypowiedź argumentacyjna, w której **brak uzasadnienia**, nie zawiera logicznie poprawnych argumentów za przyjętym rozwiązaniem problemu lub rozwija myśli niezwiązane ze stanowiskiem.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na uzasadnienie stanowiska wobec problemu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznanomości: (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycję ocenia się ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowania tekstu** zgodnie z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy i akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia stanowiska i uzasadniających je argumentów oraz czy wyodrębnione części i akapity są logicznie i konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu napisanego przez zdającego ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.

Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu – np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językową ocenia się ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.

Тэма 2. Зрабі аналіз верша. Пастаў інэрпрэтацыйны тэзіс і абгрунтуй яго. Твая праца павінна налічваць не менш чым 250 слоў.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. III. Tworzenie wypowiedzi. IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.</p>	<p>Zdający:</p> <p>1.1. zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej i przynależności do wspólnoty europejskiej oraz światowej; 1.2. rozpoznaje wartości narodowe związane z własnym dziedzictwem kulturowym, np.: ojczyzna, mała ojczyzna, społeczność, naród, społeczeństwo, obywatelstwo; 3.1. sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (wymaganie z III etapu kształcenia); 3.1. tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2. tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3.4. stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; 4.7. określa problematykę utworu (wymaganie z III etapu kształcenia); 4.5. odczytuje treści symboliczne utworu; 4.6. wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego i określa ich funkcję; 4.11. rozpoznaje podstawowe motywy oraz ich funkcje w utworze; 4.12. wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa-klucze, motto); 4.13. wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny.</p>

Kryteria oceny interpretacji utworu poetyckiego

A	B	C	D	E	F	G	H	I
Koncepcja interpretacyjna	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	Poprawność rzeczowa	Zamyśl kompozycyjny	Spójność lokalna	Styl tekstu	Poprawność językowa	Poprawność zapisu	
6	12	2	4	2	3	4	4	
Koncepcja niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne	Uzasadnienie trafne i pogłębione	Brak błędów rzeczowych	Kompozycja funkcjonalna	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	Styl stosowny	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące	
4	8	1	2	1	1	2	2	
Koncepcja niesprzeczna z utworem, ale niespójna i/lub obejmująca w większości znaczenia dosłowne	Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	Znaczne zaburzenia spójności	Styl częściowo stosowny	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	
2	4							
Koncepcja częściowo sprzeczna z utworem	Uzasadnienie częściowo trafne							
0	0	0	0	0	0	0	0	
Brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację	Błędy rzeczowe	Brak zamyśłu kompozycyjnego	Wypowiedź niespójna	Styl niestosowny	Liczne błędy rażące	Liczne błędy rażące	

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli w kategorii A praca uzyska 2 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia

A. Koncepcja interpretacyjna jest efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (wyrażonym np. w postaci tezy lub hipotezy interpretacyjnej). Ocenia się ją ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworem i** czy jest **spójna**, a także czy zdający dociera do sensów niedosłownych interpretowanego utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym.

– Koncepcja jest **częściowo sprzeczna** z utworem, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmencie) znajduje potwierdzenie w tekście.

– Koncepcja jest **całkowicie sprzeczna** z utworem, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmencie) nie znajduje potwierdzenia w tekście.

– Koncepcja jest **spójna**, gdy obejmuje i łączy w całość odszukane przez piszącego sensory utworu.

– Koncepcja jest **niespójna**, gdy jest fragmentaryczna, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensory cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania całościowego sensu utworu, oraz gdy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (niesprzeczne z interpretowanym utworem).

Brak koncepcji to brak śladów poszukiwania sensu utworu (całościowego i/lub sensów cząstkowych) – praca nie jest interpretacją, a np. streszczeniem.

Koncepcja interpretacyjna nie musi stanowić wyodrębnionej części pracy, może wynikać z jej całościowej wymowy.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

– Uzasadnienie **trafne** zawiera wyłącznie **powiązane z tekstem argumenty na rzecz odczytania sensu utworu**. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstu.

– Uzasadnienie jest **częściowo trafne**, jeśli w pracy oprócz niepowiązanych z tekstem lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy argumentów został sformułowany przynajmniej jeden argument powiązany z tekstem i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.

– Uzasadnienie jest **pogłębione**, jeśli jest osadzone nie tylko w tekście, ale także w potwierdzonych tekstem i przyjętą koncepcją interpretacyjną kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Zdający powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.

– Uzasadnienie jest **niepogłębione**, gdy zdający przywołuje argumenty tylko z tekstu, albo tylko z kontekstu. Wszystkie argumenty muszą być sfunkcjonalizowane.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o niezajomości: (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycję ocenia się ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowania tekstu** zgodnie z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy i akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów oraz czy wyodrębnione części i akapity są logicznie i konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń). Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu napisanego przez zdającego ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.

Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu – np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językową ocenia się ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.